

РЕЙ БРЕДЪРИ СВОЕНРАВНИЯТ МИРАЖ

Превод от английски: Александър Хрусанов, 1984

chitanka.info

В един най-обикновен ден — нито много мек, нито твърде хаплив, нито прекалено горещ, нито толкова студен, древната таратайка прехвърли хълма в пустинята с вълнуваща скорост. Дрънченето на различни части на колата подплашваше птиците край пътя и те литваха сред облаци прах. Големите гущери, мързеливи витрини на индианска бижутерия, се дръпваха встрани. Като същинска напаст „Фордът“ придрънча и отшумя в сърцето на пустинята.

Старият Уил Бантлин, седнал на предната седалка, се взираше назад с присвити очи.

— Завий! — викна той.

Боб Гринхил подхлъзна таратайката и с рязък завой я скри зад едно рекламно табло край пътя. Двамата мъже веднага се обърнаха назад. Те се възряха над смачкания покрив на колата, като се молеха на вдигнатия от колелата прах.

— Слегни се! Моля те, слегни се...!

И прахът бавно се слегна по почвата.

— Скрий се!

Един мотоциклет, който изглеждаше, сякаш е горял във всичките девет кръга на ада, профуча край тях. Над омазненото му кормило се беше свел и пробиваше вятъра мъж с набръчкано, неприятно лице, силно обгорено от слънцето и прикрито зад големи защитни очила. Машината и човекът вдигнаха пушилка нататък по пътя.

Двамата старци се изправиха върху седалките на старата си таратайка и издишаха шумно задържания дъх.

— Довиждане, Нед Хопър — рече Боб Гринхил.

— Защо? — запита Уил Бантлин. — Защо винаги ни преследва?

— Говори разумно, Уили-Уилям — отвърна Гринхил. — Ние сме неговото щастие, талисманът му. Защо да ни остави, след като докато върви по петите ни, той забогатява и е щастлив, а ние обедняваме и помъдряваме?

Двамата мъже се спогледаха полуусмихнати. Малко беше онова, което не им бе поднесъл светът, но и за него се замисляха понякога. Тридесет години заедно се бяха наслаждавали на ненасилие, което в техния случай означаваше никаква работа.

— Усещам, че приближава жътва — казваше Уил и те се измитаха от града, преди да е узряла пшеницата. Или: — Ябълките май са готови

да паднат! — Тогава се отдалечаваха на петстотин километра, за да не ги удари някоя ябълка по главата.

Сега Боб Гринхил позволи на колата с величествена управляема детонация да се върне върху пътя.

— Уили, приятелю, не се отчайвай.

— Вече преминах през „отчаянието“ — каза Уили. — Сега съм затънал до гуша в „примирение“.

— Примирение с какво?

— Например някой ден да намеря рибена консерва и да нямам с какво да я отворя. А на следващия ден да намеря хиляда отварачки, но никаква консерва.

Боб Гринхил се заслуша как двигателят си мърмореше под капака като старец, сякаш разправяше за безсънни нощи, уморени кости и пресънувани сънища.

— Лошият късмет не може да продължава вечно, Уили.

— Да, но доста упорствува. Двамата с теб продаваме връзки и кой на отсрещната страна на улицата ги предлага с десет цента поевтино?

— Нед Хопър.

— Откриме злато в Топопа и кой пръв регистрира концесията?

— Старият Нед.

— Нима не сме го обсипали с благодат? Нима вече не е време да получим нещо само за нас, което няма накрая пак да стане негово?

— Назряло е времето, Уили — увери го Робърт, като караше спокойно. — Бедата е, че ти, аз, Нед и досега не сме решили какво всъщност искаме. Минали сме през всички градове-призраци, видим нещо, грабнем го. Нед ни види и той го грабва. Не му трябва, просто го пожелава, защото ние сме го поискали. Запазва го, докато изчезнем, тогава го захвърля и хуква подир нас за нови отпадъци. В деня, в който разберем наистина какво искаме, Нед ще се изплаши от нас и ще избяга завинаги. Е, по дяволите! — възкликна Боб Гринхил и вдъхна чистия като бистра вода въздух, който течеше на утринни потоци над предното стъкло. — И все пак е хубаво. Това небе. Хълмовете. Пустинята и...

Гласът му замлъкна.

Уил Бантлин погледна към него.

— Какво става?

— Нещо ме кара... — очите на Боб Гринхил се изкривиха, а сбръчканите му ръце завъртяха бавно волана — да изкарам колата от... пътя.

Таратайката заподскача по неравната почва. Поеха по едно старо речно корито и внезапно се озоваха върху някакъв полуостров на сушата, надвиснал над пустинята. Боб Гринхил изглеждаше като хипнотизиран. Той протегна ръка, за да загаси двигателя. Старецът под капака престана да се оплаква от безсъние и заспа.

— Защо ни докара насам? — попита Уил Бантлин.

Боб Гринхил се взря към волана, във внезапно придобилите си интуиция ръце.

— Изглежда, че така трябваше. Защо? — Той премига. Отпусна костите си и позволи на очите си да помързелуват. — Може би само за да погледаме гледката. Хубаво е. Всичко си е стояло тук милиарди години.

— Освен онзи град — подхвърли Уил Бантлин.

— Град ли? — учуди се Боб.

Той се обърна, за да погледне, видя пустинята и далечните хълмове с цвета на лъвовете, а много по-надалеч, увиснал в море от топъл утринен пясък и светлина, плаваше някакво изображение, сякаш набързо нахвърляна скица на град.

— Не може да е Феникс — рече Боб Гринхил. — Феникс се намира на сто и петдесет километра. Наоколо няма друг голям град.

Уил Бантлин разгърна картата на колената си и затърси.

— Не. Няма друг град.

— Картината се изяснява! — викна внезапно Боб Гринхил.

Двамата се изпружиха прави в колата и се взряха напрегнато над изпрашеното предно стъкло, а вятърът шушнеше по изсечените им като канари лица.

— Ами знаеш ли, какво е това, Боб! Точно така! Светлинни лъчи под подходящ ъгъл, подходяща атмосфера, небе, температура. Градът е някъде отвъд хоризонта. Виж как подскача, изяснява се и помътнява. Отразява се от небето някъде там като в огледало и се спуска тук, където можем да го видим! Мираж, дявол да го вземе!

— Толкова голям?

Градът сякаш порасна, образът се проясни при един порив на вятъра, а Боб Гринхил се опита да го премери.

— Това е най-големият град. Не е Феникс, нито Санта Фе или Аламагордо, не. Почакай. Не е Канзас...

— Той е много далеч.

— Да, ама погледни тези сгради. Големи! Най-високите в страната. Има само един такъв град в света.

— Нима искаш да кажеш, че е Ню Йорк?

Уил Бантлин бавно кимна и двамата продължиха мълчаливо да гледат миража. Сега градът се издигаше на високо, блестеше и се виждаше почти идеално в светлината на ранното утро.

— О, боже! — възкликна Боб след доста време. — Прекрасно е.

— Наистина — потвърди Уил.

— Но — продължи след миг Уил, като шепнеше, сякаш се опасяваше да не го чуе градът, — какво прави тук, на четири хиляди километра от мястото си, наред тая пустош в Аризона?

Боб Гринхил втренчи поглед в миража и заговори:

— Уили, приятелю, никога не поставяй под въпрос намеренията на природата. Тя просто си седи и си плете. Радиовълни, небесни дъги, северни сияния, разни такива работи. Да кажем, че е била направена една голяма снимка на Ню Йорк и се проявява тук, на четири хиляди километра, точно тази сутрин, когато се нуждаем нещо да ни ободри, само за нас.

— Не е само за нас. — Уил погледна към почвата край колата. — Виж.

Там сред праха се виждаха безброй кръстосани следи, отпечатали същински килим от смайващи символи.

— Следи от гуми — рече Боб Гринхил. — Стотици, хиляди следи. Много коли са спирали тук.

— За какво, Боб? — Уил Бантлин скочи от колата, стъпи на земята, потропа с крака, приклепна, за да докосне почвата с бърз жест на внезапно разтрепералата се ръка — За какво? За да видят миража? Да, сър! За да видят миража!

— Е та какво от това?

— Здравсти, мой човек! — Уил се изправи, наподобиха с гласа си бръмченето на двигател. — Бррррррр! — Завъртя въображаем волан. Затича по една от следите. — Бррррр! Спирачки! Робърт-Боб, знаеш ли на какво попаднахме? Погледни на изток? Погледни на запад! Това е

единственото място на километри наоколо, където можеш да се отделиш от магистралата и да се нагледаш.

— Разбира се, хората обичат красивите неща...

— Не става въпрос за красота! Чия е тази земя?

— Предполагам, че принадлежи на щата.

— Грещиш. На нас двамата е! Разполагаме се тук на лагер, правим заявка за концесия, внасяме подобрения в имота и законът ще определи, че парцелът е наш. Така ли е?

— Почакай! — Боб Гринхил се взираше в пустинята и странния град в нея. — Искаш да си присвоиш миража, така ли?

— Позна, по дяволите! Да придобием мираж!

Робърт Гринхил слезе от колата, повъртя се около нея, като разглеждаше нарязаната от следи земя.

— А можем ли да го направим?

— Защо не?

Само след миг Уил Бантлин се зае да набива в почвата колчета от палатка и да обтяга канап между тях.

— От тук до там и оттам — насам. Това е златна мина и ние ще я разработим, крава, която ще доим, езеро от пари, в което ще се къпем.

Той порови в колата, извади няколко сандъка и едно голямо табло, с което навремето бяха рекламирали евтини връзки. Боядиса с четка обратната му страна и се зае да изписва върху нея букви.

— Уили — поде приятелят му, — никой няма да плати, за да види някакъв си...

— Мираж ли? Вдигни ограда, кажи на хората, че нямат право да гледат нещо и ще видиш как ще ги засърби. Готово!

Той вдигна таблото.

НЕВИЖДАН МИРАЖ — ТАЙНСТВЕНИЯТ ГРАД

25 ЦЕНТА НА КОЛА. ЗА МОТОЦИКЛЕТИ — 10 ЦЕНТА

— Ето, идва някаква кола. Гледай какво става!

— Уилям...

Но Уил беше вече хукнал, като държеше високо таблото.

— Ей! Погледнете! Ей!

Колата прогърмя покрай него, бик, който не обръща внимание на матадора.

Боб затвори очи, за да не види как изчезва усмивката от лицето на Уил.

Но след това се разнесе прекрасен звук.

Скърцане на спирачки.

Колата се връщаше назад! Уил подскачаше, махаше ръце, показваше.

— Да, сър! Да, мем! Невиждан мираж! Тайнственият град! Карайте право нагам!

Следите от гуми по праха станаха много, а след това внезапно вече не можеха да се изброят.

Огромен облак прах надвисна над полуострова сред сушата, където се разнасяше неописуем шум от пристигащите коли, скърцане на спирачки, затръшвани врати, задъхващи се двигатели на всякакви автомобили, дошли от различни места и подреждащи се една след друга. Хората в колите бяха толкова различни, колкото можеха да бъдат люде, дошли от четирите краища на света, но привлечени в същия миг от едно единствено нещо — отначало разговаряха, но замлъкваха при вида на гледката в пустинята. Вятърът леко обдухваше лицата им, развяваше женските коси и разтворените яки на мъжете. Те седяха дълго в колите си или заставаха на ръба на земята, мълчаха и след това един по един си отиваха.

Когато първата кола мина обратно покрай Боб и Уил, жената в нея им кимна щастливо.

— Благодаря ви! Ами прилича съвсем на Рим!

— Рим ли каза наистина, или така ми се счу? — попита Уил.

Друга кола се отправи към изхода.

— Да, сър! — шофьорът протегна ръка и се ръкува с Боб. — Само като го погледнах, и усетих, че ще заговоря на френски!

— Френски ли? — викна Боб.

И двамата бързо пристъпиха напред към третата кола, която се готвеше да тръгне. Зад волана седеше един стар мъж и клатеше глава.

— Никога не съм виждал нещо подобно. Искам да кажа — всичко дори с мъглата, Уестминстърския мост, по-красиво, отколкото

на пощенска картичка, и Биг бен^[1] в далечината. Как го правите? Много съм ви благодарен.

Двамата приятели бяха обезпокоени; те оставиха стария човек да потегли, после се обърнаха да огледат малкия си парцел, над който надвисваше обедната омара.

— Биг бен ли? — рече Уил Бантлин. — Уестминстърския мост? Мъгла?

Тихичко, тихичко им се стори, че чуват, не бяха сигурни, дори сложиха ръце на ушите си, не удари ли някъде далеч три пъти някакъв огромен часовник? Или сирената от брега призоваваше лодките и те отвърщаха със сирените си от някаква загубена река?

— Сякаш ще заговоря на френски? — пошепна Робърт. — Биг бен? Рим? Това там Рим ли е, Уил?

Вятърът промени посоката си. Нагоре политна горещ въздух, който сякаш дрънна струните на невидима арфа. Мъглата сякаш се втвърди в сиви каменни паметници. Върху пиедестал от белоснежен мрамор слънцето почти извая златна статуя.

— Как — поде Уилям Бантлин, — как може да се променя? Как може едновременно да бъде четири, пет града? Казахме ли на някого кой град ще види? Не. Ами тогава, Боб?

Впериха погледи в последния посетител, който беше застанал на ръба на техния полуостров сред сушата. Робърт нареди с жест на приятеля си да мълчи, тихичко се промъкна и застана зад платилия входната такса посетител.

Беше мъж над четиридесет години с жизнерадостно, обгорено от слънцето лице, топли очи, добре оформено лице. Изглеждаше сякаш е пътувал дълго през живота си, пребродил е много пустини, за да търси точно определен оазис. Приличаше на онези архитекти, които се виждат да скитат по обсипаните с отпадъци улици под техните сгради, докато стоманата и стъклото се издигат, за да запълнят някое празно място в небето. Лицето му беше като на онези строители, които внезапно виждат пред тях от единия до другия край на хоризонта да изниква идеалното въплъщение на древната им мечта. Непознатият почти не съзнаваше, че край него са застанали Уилям и Робърт. Накрая заговори леко, с прекрасен глас, разправяше какво вижда, предаваше чувствата си:

— В Ксанаду...

— Какво? — попита Уилям.

Непознатият се усмихна, без да откъсва очи от миража, и тихичко, по памет продължи да рецитира стихотворението на Колридж за това как Кублай хан наредил да се издигне град край брега на свещената река Алф.

Гласът му заклинаше природните елементи и те бушуваха край двамата мъже, караха ги да не помръдват.

Уилям и Робърт гледаха миража и каквото говореше непознатият, беше там, сред златистия прах — митично струпване на минарета, куполи, тънки кули, извисяващи се във великолепно пресетия цветен пращец от пустинята Гоби, напечената, оплодена от Ефрат камениста почва, неразрушената още Палмира, току-що начената, после изоставена от преминалите години, ту трептяща сред жегата, ту готвеща се да се разпръсне завинаги.

Непознатият завърши стихотворението и млъкна.

С това мълчанието на Боб и Уил стана още по-дълбоко.

С овлажнени очи непознатият затърси портфейла си.

— Благодаря ви, благодаря ви.

— Вече ни платихте — каза Уилям.

— Ако имах повече, щях да ви ги дам всичките.

Сграбчи ръката на Уилям, остави в нея петдоларова банкнота, влезе в колата, погледна за последен път миража, запали двигателя и потегли със светнало лице и покой в очите.

Робърт направи няколко крачки след колата, беше като зашеметен. Тогава Уилям внезапно избухна, размаха ръце, развика се, зарита и се завъртя.

— Алелуя! Щастieto ни дойде! Пълни чинии с храна! Нови, скърцащи обувки! Погледни пълните ми шепи!

— Струва ми се, че не трябва да си го присвояваме — сръза го Робърт.

— Какво? — Уилям прекъсна танца си.

Робърт се взираше в пустинята.

— Никога не ще стане наш. Той е там, далеч. Разбира се, можем да притежаваме парцела, но... Дори не знаем какво представлява това явление.

— Ами, то си е Ню Йорк и...

— Бил ли си някога в Ню Йорк?

— Винаги съм искал. Никога не съм ходил.

— Винаги си искал, никога не си ходил — кимна бавно Робърт.
— Също като тях. Чу ги: Париж, Рим, Лондон. А този последният човек — Ксанаду. Уили, Уили, тук попаднахме на нещо странно и голямо. Страх ме е да не объркаме нещо.

— Ами, ние пускаме всички, нали?

— Кой знае? Може четвърт долар да е твърде много за някои. Не ми се струва правилно — природно явление да се ограничава изкуствено. Погледни и ми кажи.

Уилям погледна. Градът там беше като първия град, който бе видял като малък, когато рано една сутрин майка му го качи на влака, минаха през много ливади и градът се извисяваше постепенно, сграда по сграда, кула по кула, за да го погледне, да го наблюдава как се приближава. Беше толкова нов, толкова стар, толкова застрашителен и прекрасен.

— Мисля — каза Робърт, — че трябва да вземем само колкото е достатъчно, за да си купим бензин за една седмица, а останалите пари да пуснем в първата кутия за помощи за бедните, която ни попадне. Този мираж е бистра бързотечна река и край нея минават жадни хора. Ако сме умни, ще си налеем по чаша, ще я изпием, ще се разхладим от дневния зной и ще си отидем. Ако спрем, построим язовирна стена и се опитаем да си присвоим цялата река...

Уилям се вираше през шепнещия пращен вятър, опитваше се да се отпусне, да приеме.

— Щом така казваш.

— Не го казвам аз, а цялата природа наоколо.

— Аз пък съм на друго мнение!

Двамата приятели подскочиха и се обърнаха.

Към средата на склона бе спрял един мотоциклет. Яхнал го беше мъж с позната наглост и нескривано презрение, светнал в цветовете на дъгата от масло, с предпазни очила и черни петна по небръснатите бузи.

— Нед Хопър!

Нед Хопър се усмихна с най-злата си доброжелателна усмивка, отпусна спиращката на мотоциклета и се плъзна по инерция надолу, за да спре до старите си приятели.

— Ти... — поде Робърт.

— Аз! Аз! Аз! — Нед Хопър натисна клаксона на мотоциклета четири пъти, като се смееше високо с извита назад глава. — Аз!

— Млъкни! — викна Робърт. — Ще го счупиш като огледало!

— Какво ще счупя като огледало?

Уилям се зарази от уплахата на Робърт и погледна с опасение към пустинната далечина.

Миражът потръпна, замъгли се и отново увисна във въздуха като драперия.

— Там няма нищо! Какво сте намислили, момчета? — Нед се вгледа в изровената от гума почва. — Днес бях изминал над тридесет километра напред, когато установих, момчета, че вие сте се скрили някъде отзад. Казах си, че това не подхожда на моите приятелчета, които през четирсет и седма ме отведоха при онази златна мина, а през петдесет и пета с едно хвърляне на зара ми подариха този мотоциклет. През всичките тези години сме си помагали, а сега изведнъж започнахте да имате тайни от приятеля си Нед. Затова се върнах. Половин ден прекарах там на онзи хълм да ви следя. — Нед повдигна един бинокъл от предницата на омазненото си яке. — Знаете, че мога да чета по устните. Видях всичките коли, които се отбиха тук, парите. Добро представление сте измислили!

— Говори по-тихо — предупреди го Робърт. — Довиждане.

Нед се усмихна мило.

— Съжалявам, че си отивате. Но нямам нищо против да напуснете моя имот.

— Твой ли! — Робърт и Уилям едва се сдържаха и попитаха с треперещи гласове. — Твой ли е?

— Когато видях какво сте намислили — изсмя се Нед, — отидох с мотоциклета във Феникс. Виждате ли този държавен документ, който стърчи в джоба ми?

Документът си беше там, внимателно сгънат.

Уилям протегна ръка.

— Не му прави това удоволствие — рече Робърт.

Уилям си отдръпна ръката.

— Искаш да ти повярваме, че си направил заявка за парцела?

Нед пъкна усмивката дълбоко в очите си.

— Точно така. Не е така. Но дори и да ви лъжа, все пак ще стигна до Феникс по-бързо с мотоциклета си, отколкото вие с вашата

таратайка. — Нед огледа местността с бинокъла. — Така че оставете всичките пари, които сте събрали от два часа следобед, когато подадох заявката, тъй като от това време вие сте се намирали незаконно в моя имот.

Робърт хвърли монетите в праха. Нед Хопър погледна небрежно лъскавите монети.

— Добра пара! По дяволите, там няма нищо, а пък тъпаците плащат, за да го видят!

Робърт се обърна бавно и се вгледа в пустинята.

— Нищо ли не виждаш?

Нед изръмжа.

— Нищо и вие го знаете много добре!

— Но ние виждаме! — извика Уилям. — Ние...

— Уилям — прекъсна го Робърт.

— Но, Боб!

— Там няма нищо. Точно както той казва.

Сред силния рев на двигателите към тях се отправиха нови автомобили.

— Извинете, джентълмени, трябва да се занимая с касата! — Нед се запъти към началото на парцела и им махна с ръка. — Да, сър, мисис! Насам! Плаща се предварително!

— Защо? — Уилям гледаше как Нед се затича и развика. — Защо го оставяме да постъпва така?

— Почакай — рече почти спокойно Робърт — и ще видиш.

Те се отдръпнаха от пътя, когато по него минаха един „Форд“, един „Буик“ и един доста стар „Мун“.

Беше паднал здрач. На един хълм, около двеста метра над мястото, от което се виждаше миражът на загадъчния град, Уилям Бантлин и Робърт Гринхил си направиха скромна вечеря — малко бекон и повече стар боб. От време на време Робърт поглеждаше надолу през разнебитен театрален бинокъл.

— Минаха трийсет клиенти, откакто се магнахме — отбеляза той. — Скоро ще трябва да прекрати. Остават само още десетина минути да е светло.

Уилям се загледа в единственото бобено зърно, останало забодено на вилицата му.

— Каж ми още веднаж — защо? Защо всеки път, когато ни се усмихне щастието, Нед Хопър внезапно се появява като изпод земята.

Робърт дъхна по стъклата на бинокъла и ги избърса с ръкава си.

— Защото, Уил, приятелю, ние имаме чисти сърца. Изпълнени сме със светлина. А злодеите в този свят виждат да грее светлината над хълмовете и си казват „Ей, там има някое невинно агне, загубеняк“. И злодеите идват да си стоплят ръцете от нашия огън. Не зная какво можем да направим, за да ги спрем, освен да загасим светлината.

— Не бих искал да стигна дотам. — Уилям се замисли с протегнати към огъня ръце.

— Просто се надявах, че този път ще е по-различно. Човек като Нед Хопър живее на гърба на другите; май му е време да го порази гръм!

— Дали му е време? — Робърт притисна по-плътно театралния бинокъл към очите си. — Ами, май го порази! Какъв невярващ си! — Уилям скочи и застана до него. Те си поделиха бинокъла, като всеки гледаше през едната му леща. — Гледай!

Уилям погледна и извика:

— Гръм да ме убие!

— А мен, дяволите да ме вземат!

Защото, там долу Нед Хопър подскачаше покрай една кола. Хората в нея отправяха към него недоволни жестове. Той им подаде някакви пари. Автомобилът се отдалечи. Можеха, макар и слабо, да се чуят мъчителните възклицания на Нед.

— Той връща пари! — рече невярващ Уилям. — А сега едва не удари онзи мъж. Мъжът му се закани с юмрук! Нед и на него му върна парите! Гледай, още няколко мили пожелания за сбогом!

— Уха-ха — викна Робърт, щастлив от това, което виждаше през половината бинокъл.

Долу всички коли оставяха прашни следи след себе си. Старият Нед се разскача буйно, хвърли очилата си в праха, изтръгна табелата и изпсува страхотно.

— Господи — рече замислено Робърт, — доволен съм, че не мога да чуя тия думи. Хайде, да вървим, Уили!

Когато Уилям Бантлин и Робърт Гринхил се спуснаха до отклонението за загадъчния мираж, Нед Хопър излетя оттам. Той викаше, мотоциклетът му ревеше, захвърли във въздуха изписаното

картонено табло. То се изви като бумеранг, изсвистя и едва не удари Боб. Дълго след като Нед бе изчезнал сред трещящите гръмотевици, таблото легна на земята. Уилям го взе и го избърса.

Вече беше паднал здрач, слънцето докосваше далечните хълмове, всичко беше замлъкнало, Нед Хопър си бе отишъл, а двамата мъже, останали сами сред напуснатия парцел и хилядите следи в праха, оглеждаха пясъка и странния въздух.

— О, не... Да — каза Робърт.

Сред розово златистата светлина на залязващото слънце пустинята беше празна. Миражът беше изчезнал. Няколко завихрянния прах се разпаднаха към хоризонта, но това беше всичко. Уилям въздъхна тежко и печално.

— Той стана причина! Нед! Нед Хопър, върни се! Дяволите да те вземат, Нед, ти всичко разваляш! Дано се печеш в ада! — Той млъкна за малко. — Боб, как понасяш всичко това!?

— Сега само съжалявам Нед Хопър — усмихна се тъжно Робърт.

— Съжаляваш го!

— Той въобще не е успял да види нашата гледка. Не е видял онова, което всички виждаха. Нито за миг не е повярвал в него. И знаеш ли! Неверието е заразително. Прихваща и другите хора.

Уилям огледа празното пространство.

— Така ли мислиш, че е станало?

— Кой знае — Робърт поклати глава. — Едно е сигурно, когато хората идваха тук, градът, градовете, миражът, каквото и да беше, си стоеше тук. Но е ужасно трудно, когато ти се препречват други хора. Дори без да се помръдне, Нед Хопър просна ръката си пред слънцето. И докато се усетим, представлението свърши.

— А не можем ли... — Уилям се поколеба. — Не можем ли да го подновим?

— Как? Как се подновява такова нещо?

Те се вгледаха над пясъка и хълмовете в няколкото облака, застинали по небето, изпразнено от всякакъв вятър.

— Може би ако погледнем само с крайчеца на очите си, не направо и се отпуснем, не се напругаме...

И двамата погледнаха надолу към обувките си, ръцете си, камъните край краката им... Но накрая Уилям не издържа:

— А дали сърцата ни са чисти?

Робърт се позасмя.

— Е, не са като на децата, които минаха оттук днес и видяха всичко, което си желаеха, нито като на големите прости хора, родени сред пшеничните ниви и по божия воля тръгнали по света, които никога няма да пораснат. Ние не сме нито като малките, нито като големите деца в този свят, Уили, но пък се радваме на живота. Наслаждаваме се на утринния въздух над пътя, на изгряващите и залязващите звезди. Този злодей отдавна вече не е изпитвал задоволство. Неприятно ми става, когато си помисля как той ще кара мотоциклета си по пътя през цялата нощ, през цялата година.

Когато свърши, Робърт забеляза, че Уилям внимателно поглежда встрани към пустинята.

— Виждаш ли нещо? — прошепна внимателно Робърт.

По пътя се зададе една-единствена кола.

Двамата мъже се спогледаха. В очите им блесна надежда. Но не можаха да вдигнат ръце и да се развикат. Само стояха и държаха в ръце таблото с надписа.

Колата прогърмя край тях. Двамата я проследиха със замислени погледи. Колата спря. Върна се на заден ход. В нея имаше мъж, жена, момче и момиче. Мъжът викна:

— Да не сте затворили вече?

— Май няма смисъл... — рече Уилям.

Робърт го прекъсна.

— Искате да кажете, че няма смисъл да ни давате пари! За последния клиент за деня и семейството му е безплатно!

— Благодаря ви, приятели, благодаря!

Колата се отпрати към мястото на гледката.

— Боб, какво ти става! — Уилям го хвана за лакътя. — Нима ще разочароваме тези деца, това мило семейство?

— Мълчи — отвърна тихичко Робърт. — Ела.

Децата се изсипаха от колата. Мъжът и жената слязоха бавно сред светлината на залеза. Сега небето беше цялото в златно и синьо; сред пясъчните полета изчурулика птичка.

— Гледай! — викна Робърт. Те застанаха зад семейството, което се беше подредило, за да гледа към пустинята. Уилям задържа дъха си. Мъжът и жената присвиваха очи сред полумрака. Децата мълчаха. Очите им се бяха напълнили с пречистената слънчева светлина.

— Вече е късно — подметна Уилям, като си прочисти гърлото.
— Хм... Май не се вижда много добре.

Мъжът понечи да отговори, но момчето го изпревари.

— Ами, много добре се вижда!

— Наистина! — Момичето посочи напред. — Ей там!

Майката и бащата проследиха с поглед нейния жест, сякаш той можеше да им помогне... И наистина помогна.

— Господи! — възкликна жената.

— За миг помислих... но сега... Да, там е!

Мъжът огледа лицето на жена си, видя нещо по него, взе го оттам и го помести във въздуха над пустинята.

— Да — рече той накрая. — О, да.

Уилям се вгледа в тях, после към пустинята, а след това в Робърт, който му се усмихна и кимна.

Лицата на бащата, майката, дъщерята и сина сега сякаш светеха. Те гледаха към пустинята.

— О-о — промърмори момичето, — наистина ли е там?

Бащата кимна със светнало лице, тъй като и той бе видял каквото можеше да се види, но не и да се разбере. Заговори, сякаш беше застанал сам под църковните сводове на някоя гора.

— Да. Господи, колко е красиво!

Уилям понечи да вдигне глава, но Робърт му прошепна:

— Спокойно. Започва. Не се напърай. Спокойно, Уил.

И тогава Уилям разбра какво трябва да направи.

— Ще отида — каза той — и ще застана до децата.

Той тръгна бавно и се изправи зад момчето и момичето. Стоя там дълго като човек, попаднал между два топлеци огъня в студена вечер. Те го стоплиха, той задиша по-леко и накрая бавно повдигна поглед, остави съзнанието му да се насочи неволно към здрача над пустинята с надеждата да види града.

И там, сред развявания от лекия вятър прах, вдигнал се от почвата, отново се изградиха мъглявите форми на кули и минарета, появи се миражът.

Той усети дъха на Робърт върху врата си. Приятелят му си нашепваше стихотворението за Ксанаду, рецитирано от непознатия.

И градът беше там.

Слънцето залезе и се появиха първите звезди.

А градът се виждаше съвсем ясно, Уилям се чу как повтаря на глас или може би само за собствено удоволствие:

— Какъв своенравен мираж...

Стояха така сред полумрака, докато той се сгъсти и не можеха да виждат нищо.

[1] Забележителности на Лондон. Б.пр. ↑

Публикувано в списание „Наука и техника“, броеве 42,43,44/1984

г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.